

68287

Jakob, [Mimica]

po usmiljenju božjem in apostolskega sedeža milosti knezoškof ljubljanski,
vsem vernim svoje škofije pozdrav in blagoslov od Gospoda in Izveličarja Jezusa Kristusa!

Jedno najvažnejših dejanj v verskem in družabnem oziru je prisega. Je pa žal tudi jedno tistih dejanj, katerih pomen in svetost se vedno bolj izgublja iz splošne zavesti. Kolikrat se prisega lahkomišljeno, kolikrat po krivem! Sodnijske dvorane bi mogle o tem kaj povedati.

Ne hotel bi, dragi moji, da bi tudi nad vas prišla velika nesreča, katero napravlja kriva prisega; in da vas tem vspešneje pred njo svarim, namenil sem se, Vam v letošnjem postnem pastirskem listu izpregovoriti o svetosti prisega.

Kaj pa se pravi prisegati? Prisegati se pravi, klicati Boga za pričo resnice. Pri prisegi se gre tedaj za dvojno; prvič za resnico, drugič za spričevanje božje.

Kadar prisegamo, pred vsem priznavamo, da smo vstvarjeni za resnico in resničnost, ter da je laž in vse to, kar z namenom žali resnico, greh. Tega ne spoznavamo le splošno in površno, ampak, kadar prisegamo, s tem priznavamo, da tukaj in sedaj hočemo izpolnjevati dolžnosti do resnice, da hočemo dati čast resnici. Tako resnobna nam je ta volja, da se v dokaz temu ne sklicujemo le na svojo vest in svojo poštenost, ampak privzamemo si pričo. In ta priča ni kak človek, in bodisi še tako dober in zanesljiv, ampak je Bog, najvišje bitje samo, ki ne more ne lagati ne goljufati, a se tudi ne dá nalagati in ogoljufati.

„Glej! — tako nekako govori prisegajoči svojemu bližnjemu — glej, jaz hočem govoriti resnico in le čisto resnico. Ti mi sicer ne moreš pogledati v srce in noben človek tega ne more; je pa nekdo, ki more to storiti, in to je moj in

tvoj Bog. Njega kličem na pričo, da govorim resnico. On je brezkončna resnica, kateremu so odkrite tudi najtajnejše gube našega srca. On je neskončna svetost, ki se ne more zavezavati z lažjo in goljufijo ter pri laži in goljufiji ne more molčati. On je brezkončna pravica, ki ne vidi le malopridnosti laži in goljufije, ampak jo tudi kaznuje. On je vsemogočni, čegar brezkončni sili se ne more odtegniti nobeno vstvarjeno bitje. Če je laž še tako zvijaško zavita — ako ne prej, gotovo sodnji dan jo bode spravil na svetlo ter se bode pokazal maščevalca resnice. Neskončno modri, neskončno sveti, neskončno pravični in mogočni — Bog je moja priča, da resnico govorim.“ Tako nekako, ne sicer v besedah, pač pa v dejanju, govori prisegajoči svojemu bližnjemu.

Prisega je tedaj tudi jedno najslavesnejših dejanj verskega češčenja, s katerimi slavimo gospoda Boga, in prav to dela prisego tako sveto in častljivo. S prisego se ne dviga le človek k Bogu, spoznavajoč svojo vero vanj in v njegove neskončne popolnosti; ampak odpokliče in pozove nekako tudi Boga z nebes na zemljo, se postavi pred njegovo obličje ter ga prosi, naj on — stvarnik — spričuje resničnost svoje stvari. „Čuj — tako nekako pravi prisegajoči Bogu — čuj to mojo prisego, poglej mi v srce ter spričuj, da govorim, kakor vem in mislim.“ Kako slovesno se tu razodeva vera v Boga pričujočega, kako slovesno se časti njegovo presveto bitje!

Prav zarad tega je pa prisega najskrajneje in najslavesneje sredstvo, s katerim potrdijo ljudje

pravico in resnico ter pripomorejo pravici in resnici do zmage. Ni namreč višjega, kakor sklicevati se na Najvišjega. Kadar hoče torej gospod Bog potrditi resničnost svojih obljub, in to se v stari zavezi pogosto zgodi, si izbere tudi on slovesno obliko prisege ter pravi n. pr. Abrahamu: „Sam pri sebi sem prisegel, . . . ker si to storil in nisi prizanesel svojemu edinemu sinu zavoljo mene, te hočem blagosloviti . . . in oblagodarjeni bodo v tvojem zarodu vsi narodi zemlje.“¹⁾

Zato je prisega povsodi, celó pri divjih narodih, nekaj posebno svetega, čemur se mora verjeti brez obotavljanja. Ker kako misliti, da bi si kdo drznil klicati Boga nad vse svetega v potrjenje kake laži in da bi se ne bal, da ga vtegne pri tej priči zadeti strela božje pravice?

Iz rečenega je pa tudi jasno, kako važna je za človeško družbo svetost prisege in kako važna torej vera v Boga, na kateri sloni prisega in njena svetost. Ker brez pravice in pravičnosti ni mogoče ljudem skupaj živeti. Brez resnice in zvestobe ni pravice in pravičnosti. Brez svetosti prisege ni resnice in zvestobe. Brez vere v Boga sploh ni nobene prisege.

Istotako je razvidno, kako strašna pregreha da je kriva prisega: pregreha zoper Boga, zoper človeško družbo, zoper prisežnika samega.

Kriva prisega je zločin zoper Boga, ker taji njegovo vsevednost, resničnost, svetost in pravičnost, in ker ga tako nekako uniči. Krivoprisežnik ali méni, da Bog ne vé za neresnico, katera naj bi se potrdila s sklicevanjem nanj, in tedaj taji božjo vsevednost. Ali pa misli, da je Bog pripravljen potrditi neresnico, čeprav mu je znana, in tedaj taji božjo svetost in resničnost. Ali konečno méni, da Bog ne bo nekaj — jaz pa ti rečem, znabiti prav kmalu — kaznoval nezvestobe in laži, h kateri je poklican za pričo, in tedaj taji božjo pravičnost. Z vsem tem pa nekako Boga uniči, ne sicer samega v sebi, ampak v misli in prepričanju, ker bog brez vsevednosti in resničnosti, brez svetosti in pravičnosti ni Bog. Ako pa veruje v Boga in njegovo neskončno popolnost, in

vender le po krivem priseže, tedaj je njegov zločin proti Bogu le še večji zarad predrznosti, ki se kaže v njegovem dejanju in zavoljo zaničevanja božjega, katero s tem razodeva. Podoben je otroku, ki vpričo najljubeznivejšega očeta in njemu vkljub prav to stori, kar oče prepoveduje.

Kriva prisega je dalje zločin proti človeški družbi. Oropa jo namreč, kolikor je na njej, zadnjega in najbolj zanesljivega sredstva, ki ohranjuje zvestobo in vero med ljudmi. In zares, čemu klicati priče k pogodbam in raznim drugim naredbam, katerih je toliko v vsakdanjem življenju; čemu resnico s pričami potrjevati, če jih pa vender še celó prisega ne more navezati na resnico? Ni li potemtakem mogoče, da se potegujejo za laž ravno tako, kakor za resnico? enako za zločin, kakor za plemenito delo? enako za krivico, kot za pravico? Z jedno besedo, kriva prisega je morilka človeške družbe.

Konečno je tudi zločin, ki ga stori krivoprisežnik proti samemu sebi. S krivo prisego zataji pred vsem svojo lastno natoro, ki je vstvarjena za dobro, za resnico ter se nekako samega sebe izključi iz človeške družbe. Saj je resnica vez vsega družnega življenja. Vsaka beseda, ki jo govori človek človeku, kaj je pač slednjič družega, kot vedno iskanje in popraševanje po resnici; kot vedno odgovarjanje na to popraševanje? Ko tedaj krivoprisežnik, in sicer v najslavesnejši obliki, ki si jo moremo misliti, na mesto resnice postavi laž, izgubi pravico, da bi mu sploh še kaj verjeli, ter raztrga tako zares vez, ki veže človeka s človekom. Izključi se izmed sebi enacih ter se zveže mesto tega z očetom laži, kakor se hudobni duh imenuje v sv. pismu. Prav na isti način, kakor ta zapeljivec in morilec ljudij od začetka, se preobleče tudi krivoprisežnik v angela luči; ker on zlorablja neskončno resnico samo za prikrivanje laži in svojih nepoštenih namenov. Dà, še več. S svojo krivo prisego se, dejal bi, odpove Bogu. On sicer reče: „kakor resnično mi Bog pomagaj“; to je z drugimi besedami: to, kar sem govoril, misli, katere sem sedaj izrazil — so tako resnične in odkritosrčne, kakor zares in resnobno želim, da

¹⁾ Gen. 22, 16. sequ.

bi bil Bog povsod in zatorej tudi pri tem moj pomočnik in moja priča. A ker se z jedne strani odpove resničnosti svoje prisega, se prav s tem z druge strani odpove tudi pomoči božji ter gre — kakor drug Kajn — proč izpred obličja Gospodovega, poln nepokoja in strahu v svoji vesti in kot nemiren begun, ki se boji, da bodo zdaj pa zdaj zasledili njegovo hudobijo ter ga za-njo kaznovali. Znabiti da uide človeški pravici. Toda more li tudi uiti pravici božji, ako se ne spreobrne in ne popravi krivice, katero je znabiti storil s svojo krivo prisego?

Slišali ste, kako sveta in imenitna je prisega, kako strašna kriva prisega. A za eno in drugo vam hočem še navesti tudi jasnih izrekov sv. pisma, da tako iz božjih ust samih čujete, kako morate misliti o prisegi, kako se obnašati. Poslušajte tedaj!

Že po Mojzesu nam Gospod ukazuje: „Ne prisegaj po krivem pri mojem imenu in ne skruni imena svojega Boga. Jaz sem Gospod.“¹⁾ — Pri preroku Izaiji pa pravi: „Kdor prisega na zemlji, prisega pri Bogu resnice“²⁾ kakor da bi nas hotel opominjati, naj si pač dobro k sreči vzamemo, da s svojo prisego ne stojimo pred kakim človekom, ampak pred Bogom samim, in da nam je sicer mogoče, premotiti ljudi, ne pa Boga, ki je resnica sama.

Pri preroku Jeremiji pa nas uči Gospod kar naravnost in natanko, kakšna naj bode prisega. On pravi: „Prisegal bodeš v resnici in v razsodbi in po pravici; kakor resnično Gospod živi!“³⁾ — Prisegamo „v resnici“, če samo to s prisego potrdimo, kar za gotovo vemo, le to pod prisego obljubimo, za kar imamo tudi resnično voljo, da bomo storili. — „V razsodbi“ prisegamo, če prisežemo iz zadostnega vzroka, ne torej iz same navade in zaradi vsake malenkosti; in če to storimo s preudarkom in spoštljivostjo, kakor se spodobi za tako važno in tako sveto dejanje. — Prisegamo slednjič „po pravici“, ako le dovoljene reči s prisego potrdimo in obljubimo.

¹⁾ III. Mos. 19, 12.

²⁾ Is. 65, 16.

³⁾ Jerem. 4, 2.

Kakšno je pač plačilo za prisego, katero smo storili po ravnokar slišanim navodu? Odgovor nam podaja 14. psalm. Ondi vpraša sv. pevec: „Gospod, kdo bode prebival v tvojem sv. šotoru, ali kdo bode počival na tvoji sveti gori?“ In on odgovarja: „Kdor čisla nje, ki se Gospoda boje! Kdor prisega svojemu bližnjemu, pa ga ne goljufuje.“¹⁾ Pravica do bivanja pri Bogu, do nebes — to je plačilo sveto storjene, sveto držane prisega. In plačilo krive prisega?

Prerok Zaharija videl je, kakor nam pripoveduje v petem poglavju, plavati po zraku neznanosko velik razgrnen papirni zvitek. „Kaj vidiš?“ ga vpraša angel, ki je ž njim govoril. „Vidim letečo knjigo,“ odgovori Zaharija; „njena dolgost je 20 komolcev in njena širjava 10 komolcev.“ Potem mu je (angel) rekel: „To (leteči zvitek) je prekletstvo, ki se izhaja čez vso deželo.“ In komu velja to prekletstvo? „Vsak tat,“ tako nadalje prerok, „bo sojen, kakor je tukaj zapisano, in vsakdo, ki krivo prisega, bo enako po tem sojen. (To prekletstvo) bodem razlil, govori gospod vojskinih trum, in bo prišlo v hišo tatovo in hišo tistega, ki v mojem imenu po krivem prisega, in bo ostalo (ne bo ga zadelo le mimogredé), ostalo bode v sredi njegove hiše, in (od tod, kakor iz kakega ognjišča) pokončalo njo, in celó njen les in njeno kamenje.“²⁾ Tako prerok Zaharija. O kako pogosto lahko vidimo, da se to prekletstvo izvršuje nad marsikatero prav cvetečo, premožno hišo z najlepše urejenim gospodarstvom, o katerem pa ljudje ugibajo, kako je bilo vendar vse to pridobljeno. Zdelo se je, da je hiša postavljena za večnost, in skoraj bi se bil jel človek sam pri sebi izpodtikati nad vso srečo in vspehom, ki ga je imela.³⁾ In glej, kar nevidoma se seséde in raztaja, kakor sneg pred pripekajočimi solničnimi žarki, „in ničesar niso našli v svojih rokah vsi možje bogastva.“⁴⁾ — Zakaj? V sredi cveta sedel

¹⁾ Cfr. Ps. 72, 2 sequ.

²⁾ Ps. 75, 6.

³⁾ Ps. 14, 1. 4.

⁴⁾ Zach. 5, 1—4.

je grizeči črv krivice, razjedajoče prekletstvo krive prisege!

In vender, vkljub silnemu svarilu, katero nam v tem oziru daje življenje, — kolikrat naletimo na krivo prisego? Tu velja se odtegniti pravično zasluženi kazni in izmotati se iz kake zadrege: kriva prisega. Tu se gre za kak dolg, ki še ni plačan, o katerem pa se vender trdi, da je že poravnan: kriva prisega. Tu je delo teme, ki zaradi svojih sramotilnih nasledkov naklada neprijetne dolžnosti, katerih bi se pa radi otresli: kriva prisega. Tu naganja maščevanje, sovraštvo in mržnja, da se bližnji po krivem obdolžuje, in za to — kriva prisega. Tu naj bi pomagala nesreča — a bila je z namenom napravljena — da se more potegniti zavarovalna svota: kriva prisega. Tu se je vtihotapil kdo krivično v posest svojega sosedu. Seveda bi se rad sedaj v tej posesti obdržal: kriva prisega. Tu vabi bogat dobiček, pa le v škodo poštenosti in pravičnosti. Treba ga je pridobiti in si ga zagotoviti: kriva prisega. žalostno, toda resnično: Še celó stariši niso varni pred svojimi lastnimi otroci, da bi jih ne pripravili ob borni izgovorjeni kót; ne bratje in sestre pred brati in sestrami, da bi jih ne spravili ob postavno dedščino; ne prijatelji pred prijatelji, da jih ne pripravijo ob posojeni, znabiti težko zasluženi denar; in na kak način? — Vsled krive prisege! Koliko krivih priseg; zato pa tudi, koliko nesreč in prekletstva med svetom! Da bi pač med nami vsega tega nikdar ne bilo!

Slišali ste, dragi moji! kaj je prisega in kako vzvišenega verskega in družabnega pomena da je. Čuli ste tudi, kako velika krivica je kriva prisega. Kakšen nauk si moramo povzeti iz vsega tega za sebe?

Upam sicer, da ga ni v vaši sredi, ki bi ga težila kriva prisega. Če je pa vender kdo tako nesrečen, tedaj velja njemu prva moja beseda. Velika — tako ti kličem, prijatelj moj! — velika je tvoja pregreha; a še večje je božje usmiljenje. Noben greh ni tako velik, da bi ga Bog ne mogel in ne hotel odpustiti. Porabi tedaj čas usmiljenja in ne čakaj na čas kaznujoče pravice. Če si

grešil, se skesaj, izpovej in izpokori; zadoščuj za greh, poboljšaj se; in kar je posebne važnosti, pošteno popravi krivico in škodo, ako si jo napravil s krivo prisego.

Moja nadaljna beseda pa velja nam vsem in se glasi: Ne pozabimo, da smo od gospoda Boga vstvarjeni za resnico in resničnost. Kolikor vestneje se tega držimo, kolikor bolj se vtrdimo v ljubezni do resnice in resničnosti, toliko bolj smo tudi zavarovani pred krivo prisego. Ker prisega sloni na resnici in resničnosti; na resnici in resničnosti pri tistem, ki prisega; na resnici in resničnosti pri tistem, pri katerem se prisega, pri Bogu!

Ravnokar izrečeni opomin bi se utegnil sicer komu nepotreben zdeti, in vender kratko malo ni tako. Naš čas žal resnici in resničnosti in s tem svetosti prisege ni nič kaj prijazen. Kaj vse se vender in le prepogosto uporablja v neke vrste časopisju — in v njem se pač najbolje upodablja čas — da se proti resnici — laži pomaga na noge; da se zakrije in zagrne strup krivih načel in pogubnih namenov; da se spravi ob moč najvišja in najvažnejša vseh resnic, sv. vera, in da se prepreči delovanje njenih služabnikov, ob jednam pa, da se preslavlja nasprotniki sv. vere in hvalijo njihovi nameni. In razven tega, kolikrat vidimo rabiti po svetu jako dvomljiva sredstva, da bi se vender le pomagalo zločinu ulti kazni, krivici pa do zmage! Ne, naš čas s svojim dejanjem nič kaj ni prijazen svetosti prisege. Dasi se ne dá izgovarjati, vender nas slednjič ne osupne, če marsikdo konečno zaničljivo - dvomeče s Pilatom vpraša: „Quid est veritas?“¹⁾: Kaj je resnica? in če potemtakem, nič več oviran po višjih verskih ozirih, nazadnje tudi on zaide do krive prisege, ko namreč vidi, kako pogosto in nevznemirjeno zmaguje laž in obrekovanje, izprevračevanje in zavijanje.

A prav zatorej se mora s toliko večjo skrbjo gojiti vestnost in neomajljiva ljubezen do resnice, kolikor sovražnejši je čas in kolikor škodljiveji njegov vpliv. Nikdar torej naj ne pride laž čez naše ustnice: „ker navada v nji ni dobra“, kakor

¹⁾ Joann. 18, 38.

pravi sv. pismo.¹⁾ Zlasti pa naj stariši — da to precej izrečno omenim — ne trpé malomarno, če jih njihovi otroci nalažejo, bodisi tudi v najmanjši stvarici. Ker „kdor govori laži, se pogubi“²⁾ in „usta, ki lažejo, umoré dušo“,³⁾ kakor drugje sveto pismo pravi. Z malim se začne, in napreduje se z vedno večjim, če se s početka posreči, in če se vidi, da se ne zmenijo za to. Kdor se s prvega ne ustraši laži, da ulovi kak dobiček, se s časom tudi ne bo ustrašil krive prisega. Ali veste, kolika resnicoljubnost naj odlikuje kristjana? Poslušajte! Naš Gospod in Izveličar Jezus Kristus pravi: „Vaš govor bodi: da, da; ne, ne!“⁴⁾ to je: mi moramo biti tako udani resnici in resničnosti, da nam v dokaz resnice zadostuje že sama besedica „da“ ali „ne“. in da prisega tedaj še celó treba ni. Ker odkod potreba prisega? Odtod, ker se z jedne strani tolikrat resnica žali; in ker se z druge strani naši resničnosti premalo zaupa, tedaj „od hudega“, kakor pravi Gospod. Zato opominja ravno tam: „Nikar ne prisegajte,“ t. j. bodite tako popolni, da priseganja med vami ne bode treba. Ker čeprav prisega sama za-se ni hudobna, je vendar od hudega, ker ima za vzrok človeško slabost in grešnost, kakor zdravilo bolezni. Te bolezni in slabosti se odkrižati kolikor moč, to je naša naloga; in to storimo, če vestno, značajno kažemo ljubezen do resnice, če odločno zavračamo in pobijamo laž, kjerkoli in kakorkoli se nam drzne postaviti nasproti. Na ta način najboljše skrbimo za svetost prisega.

Pa še drug opomin si moramo povzeti iz nauka o prisegi. Kakor smo slišali, je prisega jedno najbolj vzvišenih dejanj verskega češčenja božjega. Od tod sledi neposredno to-le: Kjer je verski čut gorak, kjer je vera v Boga živa, kjer je češčenje božje pravo in resnično, ondi imajo tudi prisego v časti. Žal, da naš čas tudi v tem oziru nikakor ni ugoden svetosti prisega. Ko uravnava javnih zadev v marsičem ne gleda na vero in njeno va-

ruhinjo, sv. cerkev, je že to silno prelomljenje zvestobe nasproti Bogu, kateremu smo vendar pri sv. krstu zaprisegli brezpogojno vdanost. Je-li mogoče, da vsled take nekako postavne odpovedi nasproti Bogu ne trpi tudi nedotakljiva svetost prisega in vezalna njena moč? da ne trpi neizrečeno velike škode? Zares takoj nastane vprašanje: ako se zvestoba do Boga ne ceni in ne čisla preveč v drugih ozirih, zakaj pa vendar ravno pri prisegi? Morebiti zato, ker nam je tako koristno in potrebno? A rečem: moramo li biti Bogu zvesti in v spoštovanju vdani samo zaradi koristi, ki jo ima občinstvo iz takega ravnanja? To bi pač bilo ponižati Boga, najvišje bitje, v golo sredstvo, ki naj bi nam služilo, da se moremo toliko varneje in brezskrbneje vtopiti v časne reči, in toliko brezvestneje uživati svet! Ako je kaj takega dovoljeno nasproti Bogu, tedaj se tudi ni čuditi, če marsikdo meri tudi prisego edino le po vsakokratni koristi, katero mu donese ali odtegne. — Toda še več. Po postavah naše dobe ni nemogoče gojiti v imenu neke tako zvane vednosti (?) tudi najbolj golo brezboštvo. Ob jednom se hoče proglašati kot dolžnost postavodajalne pravičnosti, ne motiti celo takega brezbožnega počenjanja. Ni li z vsem tem zadan prisegi vsaj načeloma smrtni udarec?

In zares! Kak vtis naj v danem slučaju napravi na prisegajočega, ako ga kdo še tako živo opominja „na svetost prisega z verskega stališča, na važnost prisega za pravni red, na časne in večne kazni krive prisega,“ če si pa more pri tem znabiti po pravici misliti: „ta opomin s svojim resnim pogledom v večnost — na jeziku tega moža je pa vendar samo prazna beseda? Saj on sam ne veruje ne na Boga, ne na večnost, ne na Kristusa in na cerkev. Ta križ tukaj, pred katerim naj prisežem, me sicer mogočno opominja na resne besede apostolske vere: ‚Križan bil, umrl . . . sedi (sedaj) na desnici Boga, očeta vsemogočnega; od ondod bode prišel soditi žive in mrtve; — a apostolska vera in mož, ki me zaprisega! Če je njemu, in sicer ravno zaradi njegove, kakor pravijo, večje omikanosti in vednosti, postavno na

¹⁾ Sir. 7, 14.

²⁾ Prov. 19, 9.

³⁾ Sap. 1, 11.

⁴⁾ Matth. 5, 37.

prosto dano, tajiti Boga in Kristusa. večnost in večno kazen krive prisege, čemu bi bile potem meni besede: „Jaz prisežem pri Bogu vsemogočnem in vsevednem čisto prisego kakor gotovo mi Bog pomagaj! kaj več kot prazna reč? in čemu bi se s tem dal odvrniti od poti, ki mi je v korist? Kaj ne da, dragi moji! strašen, ostuden, nagnjusen sklep? Toda kdo se drzne tajiti, da se ne izvaja naravnost iz bogotajstva, in da bogotajstvo torej prisegi zares zadaje smrtni udarec? In vendar se imenuje celó „pridobitev“ našega „vednostnega“ časa, da se more, ako ljubo, gojiti tudi najbolj golo bogotajstvo! Po vsem tem sem imel gotovo prav, če sem rekel, da naš čas, ker Bogu in veri sovražen, nikakor ni prijazen svetosti prisege.

Kaj pa sledi sedaj iz tega za nas in naše ravnanje? Od tod sledi resna in važna dolžnost, in ta je: Kolikor sovražnejša naši veri, in s tem tudi verskemu značaju in svetosti prisege so načela, na katera se hoče dandanes postavljati javno življenje, toliko bolj in toliko stanovitneje moramo skrbeti, da vglobimo v sebi versko zavest in vnetost za svoje dolžnosti proti Bogu in njegovim zapovedim, proti Kristusu in njegovi sv. cerkvi; toliko bolj moramo kazati to zavest v dejanju ter si prizadevati, da jo spravimo tudi v javno življenje. Rečem: spraviti jo tudi v javno življenje. Ker ne gre biti v cerkvi katolišk, zunaj cerkve pa brezversk; kakor se ne vjema, pri prisegi zahtevati može globoko-verne, sicer pa biti veri nasproti vsaj brezbrizen, če ne celó sovražen. Naš čas potrebuje celih, doslednih, neustrašenih katoličanov, zvestih Bogu in njegovi sv. cerkvi do zadnjega vzdihaja; katoličanov, ki niso katoličani le tu ali tam iz priložnosti, ker ravno tako bolje kaže, in samo toliko časa, dokler se ni ničesar

bati in ni ničesar trpeti od tako imenovanega javnega mnjenja, ampak ki so katoličani vedno in povsod, „v trpljenju, v potrebah, v stiskah, v udarcih . . . v trudih . . . v časti in nečasti, v slabem in dobrem imenu . . . kakor žalosteči se in vendar vedno se veseleči“ — kakor piše toliko velikodušno, požrtvovalno in navdušujoče sveti apostol Pavel.¹⁾ Saj gospod Kristus ne pravi: Kdor me spozna v tihi kamrici, kjer nihče njega, pa tudi on nikogar ne moti; ampak „kdor mene spozna pred ljudmi (zunaj, v javnem življenju in njegovih viharjih) — tega hočem tudi jaz spoznati pred svojim očetom, ki je v nebesih.“²⁾ Take katoličane hoče Kristus naš gospod, in tacih je treba zlasti dandanes. Kolikor bolj in kolikor krepkeje se skažemo take, toliko gotoveje tudi dosežemo, kar nam je dolžnost želeti zarad Boga, zarad samih sebe in zarad človeške družbe: posvečevanje prisege.

Sklenem s tem, da Vam v spomin pokličem dve besedi, dobro vam znani že od mladih nog; namreč 2. zapoved božjo: „Ne imenuj po nemarnem božjega imena“ in 1. prošnjo v očenašu: „Posvečeno bodi tvoje ime.“ V teh dveh besedah je obseženo vse, kar sem vam povedal. Zato dragi moji! ne izgovarjajmo jih le z ustmi, ampak vselej tudi v srcu, istinito in resnično. Ne imejmo jih le v spominu, marveč ravnajmo se po njih tudi v življenju, zlasti tedaj, kadar smo primorani priseči. Potem smemo tudi mi veselo in nadepolno vprašati s psalmistom: „Kdo sme iti na goro Gospodovo?“ — ter pričakovati odgovor; „Kdor ne prisega krivo, on bo prejel blagoslov od Gospoda.“³⁾ Amen.

¹⁾ II. Cor. 6, 4. sequ.

²⁾ Matth. 10, 32.

³⁾ Ps. 23, 3—5.

V Ljubljani, v god Marijinega zaročenja, dné 23. januarija 1891.

† **J a k o b,**
knezoškof.

Opomnja. Ta pastirski list s postno postavo vred prečita naj se pravočasno z lece vernikom. Tudi se lahko razdeli in čita dve zaporedni nedelji.

Postna postava

za Ljubljansko škofijo v letu 1891.

Polajšave, ki so se gledé posta doslej dajale v Ljubljanski škofiji, veljajo vsled novega, za pet let danega privoljenja apostolske stolice z dné 25. oktobra 1889 tudi za leto 1891.

Verniki Ljubljanske škofije so tedaj dolžni pri spolnovanju postne zapovedi paziti v tekočem letu na sledeče določbe:

I. Dnevi, o katerih si je pritrpati treba, ali o katerih je dovoljeno le jedenkrat do sitega jesti, so:

1. Vsi dnevi štiridesetdanskega posta razun nedelj.
2. Kvatrne srede, petki in sobote.
3. Srede in petki v adventu.
4. Dnevi pred binkoštimi, pred prazniki svetega Petra in Pavla, vnebovzjetja Marijinega, vseh svêtov, čistega spočetja Marije Device in pred Božičem.

II. Dnevi, o katerih je prepovedano meso jesti, so:

1. Vsi petki celega leta.
2. Pepelnična sreda, štiri kvatrne srede in kvatrne sobote.
3. Trije zadnji dnevi velicega tedna.
4. Dnevi pred binkoštimi, pred prazniki svetega Petra in Pavla, vnebovzjetja Marijinega, vseh svêtov, čistega spočetja Marije Device in pred Božičem.

III. Privoljeno je nadalje meso jesti:

1. Za vso škofijo, kolikorkrat je zapovedan praznik na kak poprej imenovani dan, na kateri je meso jesti prepovedano.
2. Za posamezne kraje, kolikorkrat je kak semenj na tak dan. (V mnogih farah je po več raznih krajev, ki so drug od družega oddaljeni; tù polajšanje ne velja za vso faro, ampak le za tiste kraje, kjer se zaradi semnja večja množica ljudij shaja.)

3. Za posamezne osebe:

a) Razun pepelnične srede, zadnjih treh dni velicega tedna ter dnij pred binkoštimi in Božičem se za vse druge dni polajšanje, to je — privoljenje meso jesti, daje:

delalcem v tovarnah (fabrikah) in v premógo- in rudokópih;

popotnikom, ki v krémah ali gostilnicah jedó; tudi drugim, kateri n. pr. v mestih, trgih itd. navadno v gostilnico na hrano hodijo.

b) Razun velicega petka se za vse druge dni táko polajšanje daje:

železničnim sprevodnikom ali konduktêrjem; vsem, ki po železnici potujejo in so prisiljeni na železničnih postajah v ondotnih gostilnicah jesti;

tistim, ki zaradi zdravja v kopeli bivajo, njihovim ondi bivajočim družinam in poslom.

c) Vse dni, brez izjeme, smejo mesne jedi vživati:

tisti, kateri so zaradi prevelike revščine primorani jesti, karkoli dobé;

tudi drugi, ki v družinah služijo ali živé, kjer se postno ne kuha.

Vender naj taki gledajo, če je moč, da se vsaj véliki petek mesnih jedij zdrzé.

IV. Vse tiste postne dni v letu, o katerih je le jedenkrat nasititi se pripuščeno, in ves štiridesetdanski postni čas, tudi ob nedeljah, je vživanje rib in mesa pri ravno tistem obedu prepovedano. Treba se je zdržati mesa ali rib.

V. V jedi pritrgovati si ni treba: bolnikom, nadalje onim, ki težka dela opravljajo; slednjič onim, ki eden in dvajsetega leta še niso dopolnili, ali pa so šestdeseto že prestopili.

Oni, katerih ne veže zapoved v jedi pritrgovati si, smejo tiste dni, kadar je drugim v jedi pritrgovati si zapovedano, pa ne popolnoma prepo-

vedano jesti meso, — izjemoma meso jesti, kolikor med dnevom jed uživajo; nasproti pa smejo oni, katere veže zapoved v jedi pritrgovati si, tiste dni meso le o poludne in zvečer uživati, pa si zvečer po dolžnosti pritrgovati.

Gospodje župniki in spovedniki so pooblaščen, da smejo v slučajni resnični potrebi prepoved o zavživanju mesa še bolj zlajšati, vzlasti pa dovoliti, da se pri napravljanju postnih jedij, razun vélicege petka in kvatrnih petkov, sme svinjska ali sploh živalska maščoba rabiti mesto masla. Kdor méni, da mu je stalne dispenze

ali polajšave potreba, naj se zastran tega obrne na kn.-šk. ordinarijat.

Tukaj navedena določila pa ne veljajo tudi za redovnike; oni se ravnaajo po svojih pravilih.

Vsi verniki, ki se s tem podeljene polajšave poslužujejo, naj tiste dni štiridesetdanskega posta, o katerih to storé, — tudi ob nedeljah, — petkrat molijo „Očenaš“ in „Češčena Marija“ v čast britkemu trpljenju in smrti Jezusa Kristusa. Vender jim je na prosto voljo dano, mesto tega primerno miloščino dajati.

